

פרד"ס יהודה

עלון שבועי באידיש ע"י יהודה זבולון הלוי קליטניק ס"ד

ג'ליון 491 [שנה י"א]

שוכב"ם ת"ת

פרשת תרומה תשע"ט

זאל מען אויסקלאפן באזונדער, דעריבער שטייט נאכאמאל "ועשה כרוב אחד מקצה מזה וכרוב אחד מקצה מזה, וואס דאס איז די ראייה אז די עשיה דארף זיין באזונדער פאר יעדן כרוב און זיי נאכדעם לייגן אויף יעדן עק פון די כפרת. (שנות חיים הגאון ר חיים ברודא אב"ד האראדנא)

ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו וכן תעשו: (כ"ה ט) דארף מען פארשטיין וועלכע משכן און כלים האט אים דער אויבערשטער באוויזן? און אויב דער משכן איז געווען געמאכט, וואס מיינט "וכן תעשו"? נאר עס שטייט אין ספרים אז דער משכן של משה איז געווען א דוגמא פון דעם משכן של מעלה, און אזוי אויך איז געווען ביים בית המקדש. ממילא האט דער אויבערשטער באוויזן דעם משכן פון מעלה, וכן תעשו אזוי זאל משה מאכן למטה. (ילקוט הגרשוני)

פרק כ"ח א ווינקל אין הלכה - בשר בחלב:

באקן ברויט מיט פלייש אין א תנור איז דאס מותר צו עסן מיט חלב? שטייט אין יו"ד (צו ג) פת שאפאו עם הצלי, ודגים שצלאן בתנור אחד עם הבשר, אסור לאכלם בחלב. און אין (קה א) אין צולי בשר כשרה עם בשר נבלה או של בהמה טמאה בתנור אחד, ואף על פי שאין נוגעים זה בזה. שטעלט זיך א שאלה אז אין (סי' צו) וואס רעדט וועגן די דינים פון בשר בחלב, ברענגט דער מחבר דער דין פון באקן ברויט מיט פלייש - צלי, און דגים מיט בשר, פארוואס ברענגט ער נישט דער דין פון באקן בשר מיט חלב? אויך אין (סי' קח) ברענגט דער מחבר אויך דעם דין פון בראטן בשר כשרה עם בשר נבלה, און ער דערמאנט אויך נישט וועגן בראטן בשר מיט חלב! אבער דער רמ"א דארטן שרייבט "והוא הדין לבשר עם חלב נמי דינא הכי." (טור סימן צ"ז) און דער באר היטב שרייבט כלומר שלא לאפות בשר עם חלב בתנור א, איז א פלא אז דער מחבר שרייבט גארנישט באקן בשר מיט חלב, און נאר דער רמ"א אסר'ת! און די פליאה גייט ווייטער: פארוואס איז דער רמ"א דאס מגיה נאר אין (סי' קח) און נישט אין (סי' צו)? נאר לענ"ד וואלט מען געקענט זאגן א מהלך: אין (סי' צו) רעדט מען פון ריחא, וואס דער ריח פון צלי גייט אריין אין די פת און די בשר גיט א ריח אין די דגים, און אויב מיר האלטן אז ריח איז אסור, באקומען די פת און די דגים א ריח פון בשר און עס איז אסור צו עסן מיט חלב. אין (סי' קח) רעדט מען פון בראטן בשר כשרה עם בשר נבלה, וואס ביידע זענען פעט און איינער איז מפטם דעם צווייטן, ממילא גייט אריין דער איסור פון נבלה אין די פשרה דעריבער איז דאס אסור. אבער ביי באקן בשר מיט חלב איז די חלב נישט פעט אז ביידע זאלן מפטם זיין דעם צווייטן, ממילא די פלייש איז נישט מפטם די חלב און די חלב איז נישט מפטם די פלייש, און ריח קען נישט שאפן א איסור פון בישול בשר בחלב, וועגן דעם ברענגט נישט דער מחבר דעם דין פון באקן בשר מיט חלב אין סי' (סי' צו) און אין (סי' קח), אבער די רמ"א וועט האלטן אז ריחא מילתא איז גענוג צו הייסן א בישול לחומרא מדרבנן, דעריבער האלט ער אז עס איז אסור צו באקן בשר מיט חלב. נאר די הערה פארוואס ברענגט נישט דער רמ"א "והוא הדין לבשר עם חלב פון סי' ק"ח אויך אין סי' צו וצ"ע. און בכלל דאס וואס די רמ"א בויט דעם דין והוא הדין אז עס איז אסור, פון דער טור סי' צ"ז איז א פלא, ווייל וואו נעמט די הייליגע רמ"א דאס פון טור סי' צ"ז, וצ"ע." (שמח זבולון תשע"ט)

פארוואס שטייט ויקחו לי תרומה און נישט ויקחו לי תרומה? דער אל' בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את התרומה: (כה ב) פרעגט דער אור החיים הק' פארוואס שטייט ויקחו מיט א ו"א און נישט ויקחו לי תרומה? נאר מען קען ענטפערן אז כאמת האט משה נישט געדארפט בעטן די אידן זיי זאלן געבן תרומה, ווייל משה האט געוואוסט די נאטור פון די אידן, אז זיי ווילן געבן, און מען דארף זיי נאר זאגן אז דער רצון ה' איז צו מאכן א משכן אויף א ארט צו זיין צווישן כלל ישראל, וועלן אלע געבן ברצון און מיט שמחה, קומט אויס מען האט נאר געדארפט געבן דעם התעוררות און נישט בעטן אדער מאנען פון כלל ישראל. דאס מיינט דער אל בני ישראל: זיי מעורר זיין אז מען וויל מאכן א משכן, ממילא ויקחו לי תרומה פון זיך אליין וועלן זיי נעמען, מאת כל איש אשר ידבנו לבו, זיי אליין וועלן געבן פון נדיבות הלב. (שערי שמחה הגאון ר' שמחה בונם סופר - שבט סופר)

וועלכע זאכן מען מען ברענגען פאר די משכן?

וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב וכסף ונחשת: ותכלת וארנמן ותולעת שני ויש ועזים: וערת אילם מאדמים וערת תחשים ועצי שטים: שמן למאור בשמים לשמן המשחה ולקמרת הסמים: אבני שהם ואבני מלאים לאפד ולהשן: (כה ג-ז) עס איז א אינטרעסאנטע באמערקונג: ביי זהב וכסף ונחשת: ותכלת וארנמן ותולעת שני ויש ועזים: וערת אילם מאדמים וערת תחשים ועצי שטים - שטייט נישט וועגן וואס פאר אזאך דארף מען זיי ברענגען: שטייט נאר זהב וכסף ונחשת ותכלת וגו' אבער ביי שמן, שטייט עס איז למאור, בשמים איז פאר שמן המשחה ולקמרת הסמים, די אבני שהם און אבני מלאים איז געווען לאפד ולהשן: פארוואס שטייט נישט ביי די ערשטע זאכן וועגן וועלכע זאך ברענגט מען דאס? נאר דער תירוץ איז: די ערשטע זהב וכסף .... ביז וצ"י שטים, איז נישטא קיין מאס ווי גרויס דארפן זיי זיין אדער ווי שווער דארפן זיין די זאכן וואס מען דארף ברענגען, ווייל די אלע זאכן האט מען געקענט צוגיסן אדער שניידן און נוצן פאר גרויסע זאכן און קליינע זאכן, אבער שמן, האט מען נישט געמעגט ברענגען אלע סארטן שמן, ווייל נאר שמן זית יך און אויך נאר כתית למאור, און דאס זעלבע איז ביי בשמים, מען מען נאר ברענגען בשמים פון פ' כי תשא, וואס איז נאר גוט לשמן המשחה ולקמרת הסמים, און די אבני שהם, מוז זיין גענוג גרויס אז מען זאל קענען אויסקריצן די נעמען פון ששה שבטים און נישט ברענגען קלענער, און אזוי אויף די אבני מלאים, ממילא דאס זאגט די הייליגע תורה א ווייזונג וועלכע זאכן מוזן זיין א געוויסע גרויס אדער מאס און וועלכע איז נישט קיין חילוק. (שמן הטוב ר' אהרן הכהן וויניציא ת"ז)

פארוואס שטייט שנים כרובים און נישט שני כרובים?

ועשית שנים כרובים זהב מקשה תעשה אתם משני קצות הכפרת: ועשה כרוב אחד מקצה מזה וכרוב אחד מקצה מזה: (כה יח יט) דארף מען פארשטיין פארוואס שטייט שנים כרובים און נישט שני כרובים אזוי ווי עס שטייט אין (פסוק כב)? אויך איז שווער פארוואס שטייט (פסוק יט) "ועשה כרוב אחד ווען עס שטייט שוין ועשית שנים כרובים? נאר מען קען מאכן צוויי כרובים יעדער באזונדער, און זיי גיסן אין א פארעם, אדער מאכן ביידע אין איין פארעם! דעריבער זאגט די הייליגע תורה: ועשית שנים כרובים, מען דארף מאכן צוויי, און יעדער כרוב באזונדער, [א זכר און א נקיבה], און מקשה תעשה אתם, יעדער כרוב

דער קונטרס "ז'בוילן אמר" א ליקוט אויף "משנכנס אדר מרבין בשמחה" עפ"י חסידות \$6
אויך דעם ספר פרדס יהודה אויף אידיש עה"ת און סיפורים פון שנת תשס"ט און תש"ע במבצע \$10 צו באקומען אין עולם הספרים

מדור העבודות

דער הייליגער מאגיד פון טשערנאביל שאפט א גביר א פלאץ לעבן אים אין זיין גן עדן

דער גביר האט געוואונדערט און געפרעגט די פרוי: ער פארשטייט נישט ווי אזוי גייט זי איינקויפן בשעת זי האט נישט געהאט קיין געלט? האט זי געענטפערט, אז איר מאן איז נישט לאנג געשטארבן און ער האט פארדינט און פלעגט איינטיילן די געלט: האלב פאר עפן די גאנצע וואך און האלב פאר עפן אויף שבת. די וואך האט זיך שוין געענדיגט די געלט וואס מיינן מאן האט מיר איבערגעלאזט, און איך וויל ווייטער אנפירן זיין הייליגע מנהג, דערביבער האב איך געבעטן דעם אויבערשטן ער זאל מיר שיקן געלט איינצוקויפן אויף שבת! און דער אויבערשטער האט זיך צו געהערט און דיר געשיקט!

דער גביר האט געהאט א שטארקע רחמנות געפיל און האט איר געהייסן קומען ביי אים אין שטוב און האט פאשריבן אז מען זאל אויסהאלטן די פרוי מיט וואס זי וועט דארפן, און אזוי איז געווען! דערווייל איז אנגעקומען דעם שבת און דער מגיד פירט א דערהויבענעם שבת ביים גביר אין שטוב, און פרייטיג נאכן סעודה קומט מען מודיע זיין פארן מגיד אז דער גביר האט געהלשט און עס גייט שווער אים צו דערמינטערן! דער רבי האט אים אנגעוואונטשן ער זאל זיין געזונט און ער האט זיך צוריק אויפגעכאפט.

שבת בייטאג נאכן סעודה האט דאס נאכאמאל געטראפן און דער רבי האט אים נאכאמאל געוואונטשן און ער האט זיך צוריק געכאפט! ביי שלש סעודות האט דאס נאכאמאל פאסירט און מען איז געקומען זאגן פארן מגיד, אבער דער מגיד איז געווארן פארטראכט זייער טיף און האט גארנישט געענטפערט, און אין א קורצע צייט שפעטער האט דער גביר צוריקגעגעבן זיין נשמה, צו די וואונדער פון זיין משפחה און די חסידים!

דער רבי שיקט זיין גבאי זאל רופן די אלמנה און ווען זי איז געקומען האט ער איר געהייסן דערציילן וואס איז געשען מיט איר און דעם גביר דעם דאנערשטיג און זי האט אלעס דערציילט! פרעגט איר דעם צדיק און וואס האסטו געמאן? האט זי געענטפערט אז פרייטיג צו נאכט'ס ביים סעודה האב איך דערציילט פאר מיינע קינדער וואס דער גביר האט געמאן, און איך האב זיי געזאגט אז מיר אלע זאלן בענטשן דעם גביר צו באקומען א גאר חשובע פלאץ אין גן עדן!

האט דער הייליגער מגיד יעצט דערציילט: פרייטיג ביינאכט און שבת בייטאג, האב איך מתפלל געווען פאר די גביר און ער איז געזונט געווארן, אבער ביי שלש סעודות איז געקומען צו מיר די באבע פון דעם גביר פון עולם העליון, און האט געזאגט אז אין הימל האט מען יעצט אנגעגרייט א חשובן פלאץ אין גן עדן פאר מיינן אייניקל, איז פארוואס האלטסטו אים אפ פון גיין דארט?

דער מגיד האט געמוזט פאלגן די באבע פון גביר און האט שוין מער נישט געוואונטשן פארן גביר און ער איז אוועק פון די וועלט, און אזוי האט ער קונה געווען א גוטן פלאץ אין גן עדן, די תפילות פון די אלמנה און אירע יתומים און די באבע, האבן אלעס איבער געוואויגן. יש קונה עולמו בשעה אחת!

אין טאג פון די חתונה פון הייליגע בעלזא רב הרה"ק ר' אהרן זצוק"ל האט אים זיין טאטע הרה"ק ר' יששכר דוב זצוק"ל אים געזאגט פאר ער איז ארויס צו די חופה: אז היות דו ביזט א אייניקל פון הרה"ק ר' מרדכי דער טשערנאבילער מגיד זצוק"ל, און ער וועט זיכער זיין ביי די חופה, וויל איך דיר דערציילן א מעשה פלא פון אים:

איינמאל איז דער מגיד געפארן קין בראד, און א גרויסער עולם האט אים מקבל פנים געווען ביי זיין וואגן, און דער גבאי האט זיך אנגערופן אז דער רבי דארף יעצט א גאר גרויסע סכום געלט פאר צדקה און דער וואס וועט דאס געבן וועט דער רבי זיין ביי אים אויף שבת אלץ א גאסט, און אויך זאגט צו דער רבין אז דער וועט זיין מיטן רבין אין זיין מחיצה אין גן עדן!

דער פארלאנג און הבטחה איז געווען גאר גרויס און זייער חשוב אז די שמועה איז שנעל ארום געגאנגען אין שטאט און עס איז אנגעקומען אין די אויערן פון די אלע עשירים פון בראד, אבער ווען מען האט געהערט דעם סכום, איז דאס געווען שווער אפילו פאר די גרויסע גבירים, און קיינער האט זיך נישט אנגערופן, אבער פלוצלינג קומט צו גיין צום גבאי דער גרעסטער גביר פון שטאט, וואס איז געווען באוואוסט צו זיין זייער קארג און האט קיינמאל נישט געוואלט געבן אפילו א פרוטה אויף צדקה, און דא איז ער גרייט אוועק צולייגן דעם גרויסן סכום פארן רבין! די גבירים פון שטאט האבן זיך געוואונדערט וואס איז דא געשען? און ווען דער גביר איז געקומען צום רבין, האט דער רבי אים אנגעקוקט און האט נישט געוואלט נעמען די געלט פון אים נאר אויב ער וועט מוותר זיין אוי: די ברכה פון האבן א חלק פון רבין'ס עולם הבא, און אנשטאט דעם וועט דער רבי אים צוזאגן עשירות פאר אים און זיינע קינדער עד עולם!

דער גביר האט נישט געוואלט הערן און האט זיך געשטעלט פעסט אז ער וויל דוקא זיין במחיצה פון רבין און אויב נישט איז נישטא קיין געלט, דער רבין האט געזען ער מיינט דאס מיטן אמת און האט ער געזאגט פארן גבאי אז מיר וועלן גיין ביי אים אין שטוב! דארטן האט ער גענומען די גאנצע סכום געלט און דאס געגעבן פארן רבין, דער רבין איז געווען זייער צופרידן, און האט אים צוגעזאגט ער וועט זיצן אין עולם הבא במחיצתו.

דאס איז געווען דאנערשטיג אינדערפרי: די מעשה הצדקה האט געעפנט די הארץ פון גביר און ער איז געגאנגען מיט זיין משרת איינקויפן א שבת כִּד הַמְלֶכֶךְ פארן רבין. און ווען ער איז געווען אין א געשעפט צו קויפן א זאק מעהל, האט ער געזען א פרוי וועגט אפ א ביסל מעהל און ווען עס קומט צו באצאהלן, זאגט זי אז זי האט נישט קיין געלט, דער קלייט האט זיך אויפגעגעבן אויף איר, אבער דער גביר האט איר געזאגט זי זאל גיין נעמען א זאק מעהל און ער וועט דאס באצאהלן! דאס זעלבע האט זיך איבער געהערט ביי די פלייש און פיש געשעפטן, און דער גביר הייסט איר נעמען אסאך און ער וועט אלעס באצאהלן!

הוציא לאור ע"י "עולם הספרים" מרכז העולמי לספרים שאינם בנמצא ולספרים עתיקים וכתבי יד צו פארקויפן - א שיינע מתנה

ספר מיט חתימות פון הרה"ק ר' אברהם יצחק וויינבערענער פון קליינווארדיין בעל מלל לאברהם ועוד, ספר מיט חתימת ר' שלום הלברשטאם פון צאנז לכאורה זון פון קרייזער רב, ספר מיט חתימות הגאון ר' יעקב יהושע הלוי הורוויץ א אייניקל פון הפלאה און א איידעם ביי הגאון ר' אפרים זלמן מרגליות פון בראד, אויך פון זיין זון הגאון ר' פינחס, שו"ע אורח חיים בינוני דפוס סלאוויטא הסכמת אוהב ישראל אפטא, תניא דפוס אלטונא תר"ז זייער זעלטן, דער רבי פון ליובאוויטש האט נישט געהאט דעם תניא, סעט וזהר בינוני דפוס זיטאמיר, מגן אברהם פון טריסק מיט דעם ברכה און א זעלטענע שיינע מצב מיט גוטע פאפיר, ערשטער דרוק שושנת העמקים פון טשערקאס און הארניסטייפל, פאפא רב און זעהלימער רב זצוק"ל צוזאמען שרייבן א בריוו צו מחזק זיין תורה, שו"ע אורח חיים ג"ח דפוס זיטאמיר מצב מפורא, ספר וואס האט באלאנגט צו הרה"ק ר' יענקלע פשעווארסק, חומש עם פירוש שם אפרים ותוצאות חיים טשערנאוויץ תר"א, ספר משנה הלכות מיט הקדשת המחבר אונגוואר רב זצ"ל צו הרה"ק ר' פנחס שלום האגער מוויזניץ זצוק"ל מיט זיין חתימה 5 כרכים משנה ברורה עם עוד ספר מיט מונה כתי' געקויפט פון חפץ חיים אליין ברית אברם דפוס ראשון, רי"ף מיט חתימה ר' ברוך בענדיט ליכטנשטיין אביו של הרה"ק ר' הלל מקאלאמייא, ספר עם חתימת הרה"ק ר' אביש מקראלא, בריוו פון הרה"ק ר' ישראל מהוסיאטין צו זיינע חסידים אין שיקאגו און דאנקט זיי פאר די געלט וואס זיי האבן געשיקט און ווינטשט זיי אן ברכות פאר שידוכים און געזונט און פרנסה, פרענט אין טלפון אדער אימייל די אלע פרייזן און אויך וועגן אנדערע ספרים און בריוון

4403 16 Ave Brooklyn, NY 11204 USA 718 438 8414 718 633 5500 T/F Hours are 11-7:30 Fri till 1:30, To receive parades: send to-pardesyehuda1@gmail.com or pickup in the store from Wednesday also on the web at WWW.SEFORIMWORLD.COM
גאר שיינע זילבערנע ממבעות פאר פרייזן הבן אין פלאסטיק האלמער'ס אויך פארקויפן מיר האלמער'ס פאר ממבעות